UN CRISTIANISME NOU PER A UN MÓN NOU

Perquè la fe tradicional està morint i com una nova fe està naixent

- John Shelby SPONG -

A New Christianity for New World. Why Traditional Faith Is Dying & How a New Faith Is Being Born.

HarperCollins Publishers, Nova York. © 2001 by John Shelby Spong

Juliol de 2011 Editorial Abya Yala, Quito. Col·lecció «Temps axial», núm. 14. http://www.abyayala.org

---

El lector gaudirà rebent les confidències de l'autor, un bisbe episcopalià, hereu del bisbe John A.T. Robinson, autor del llibre *Honest to God.* (any 1963). Spong esdevé «pont entre el pensament acadèmic i els bancs de les esglésies». Potser Spong sigui l'autor que amb més convicció i valentia està proposant el tema del posteisme, i que amb més insistència està cridant a fer tota una relectura posteista del cristianisme. No és absolutament nova la idea. Ell defensa la continuïtat i la identitat. Aclareix i proclama que no està renunciant a res de substancial. Es manté i es confessa profundament i apassionadament seguidor de Jesús, amb aquella mateixa experiència original que van sentir els seus primers. Fa una crida a re-convertir radicalment el cristianisme, en aquest paradigma, el postteista. Aquest llibre constitueix una excel·lent introducció -clara, suau, raonada, pedagògica, força completa, i realment radical- del nou i antic paradigma posteista que ens torna a visitar , i que potser aquesta vegada ja ve per quedar-se.
Els llibres d'en Spong no són tractats acadèmics abstractes o teòrics, sinó una barreja d'intuïció, claredat, pedagogia i fonamentació bíblico-teològica: una combinació francament útil per a gent cristiana del carrer, teòlegs i agents de pastoral, per animar grups d'estudi i fer cursos populars de renovació del pensament teològic i espiritual. José María VIGIL Panamà, gener de 2011.

ÍNDEX

pàgina

Presentació..... 7
Prefaci 9
1. El que és antic ja ha passat, el que és nou encara no ha començat 23
2. Els signes de la mort del teisme..... 38
3. Autoconsciència i teisme: bessons siamesos de naixement..... 50
4. Més enllà del teisme, però no més enllà de Déu..... 65
5. El Crist original: abans de la distorsió teista 81
6. Com el teisme es va apoderar del cristianisme..... 96
7. Canviant el mite bàsic cristià 109
8. Jesús més enllà de l'Encarnació: una divinitat no teista 120
9. El pecat original és fora. La realitat del mal és a dins..... 134
10. Més enllà de l'evangelització i de la missió mundial.
Cap a un universalisme posteista 153
11. I què passa amb la pregària? 164
12. L'Església del demà 176
13. Per què importa. La cara pública de l'Església..... 189
14. El valor de caminar cap al futur..... 199
Bibliografia..... 209

PREFACI

ELS ORÍGENS D´AQUEST LLIBRE: *Per què el cristianisme ha de canviar o morir*

Resum lliure. *Analitzem aquests 18 punts i vegem quines conseqüències en surten*

1. Des de la presó, l'any 1944, **el teòleg Dietrich Bonhoeffer** va escriure: "*Déu ens fa conèixer que hem de viure com els qui manegen les seves vides sense Ell. Déu és feble i impotent al món, i aquesta és precisament la manera, l'única manera com Ell està amb nosaltres per ajudar-nos".*

2. **Dues tasques** vull dur a terme: 1) Continuar la feina iniciada el segle passat pel meu mestre i amic John Robinson. 2) Completar el meu llibre *Why Christianity Must Change or Die*? (Per què el cristianisme ha de canviar o morir).

3. **John Arthur Thomas Robinson** volgué omplir el buit entre l'academicisme cristià i els cristians corrents. Se sentia incòmode amb les "camises-força" teològiques que el cristianisme imposava al poble, de generació en generació. Robinson s'enfrontà als puritans moralistes del Regne Unit. En el meu cas, fou la batalla per incloure plenament homosexuals i lesbianes a la vida i a l'amor del Crist. John Robinson i jo, encara que separats per una generació, hem caminat per camins notablement semblants. El seu petit llibre *Honest to God* (Sincer envers Déu), publicat l'any 1963, donà forma a la meva trajectòria teològica. Aquest llibre va ser un valent atac a la manera com el cristianisme era tradicionalment entès.

4. El jove **Robinson** fou bisbe auxiliar, bisbe de Woolwich, suburbi de Londres. Exposà, en llenguatge directe i accessible a la gent corrent els debats de l'àmbit acadèmic. Introduí l'obra de Bultmann, que exigia desmitificar les Escriptures; de Bonhoeffer, que buscava un cristianisme sense religió; i de Tillich, que insistia que Déu ja no podia ser definit com un ésser, sinó que calia enfocar-lo de forma impersonal, com la Base de Tot Ser. La reacció al llibre de Robinson fou tremenda; era discutit arreu. Immediatament l'Església tradicional contraatacà, liderada per l'arquebisbe de la Canterbury, Michael Ramsey. Ja que no es podia ni abraçar ni negar el missatge de Robinson, s'atacà el missatger. Robinson va ser ridiculitzat i menyspreat a la premsa, als programes de ràdio i als púlpits. Fou marginat per la seva Església, renuncià al bisbat i tornà a Cambridge com a professor. Va morir l'any 1983, menyspreat per la seva Església.

5. **Robinson** mai no va aconseguir acabar la tasca iniciada amb el llibre *Honest to God* que clarament revelava el que l'Església predicava sobre Déu i que ja no tenia credibilitat en el món de la seva època. No tractava la realitat de Déu –per a ell, indiscutible– sinó la forma antiquada que tradicionalment proclamava Déu. Assenyalà clarament tot el que ja no funcionava. El seu llibre contenia les llavors del treball que jo ara presento. John Robinson fou, sens dubte, un "avantpassat" meu a la fe; va ser també el meu pare espiritual, del qual he intentat seguir els seus passos.

6. L'altra part del meu llibre té les arrels en el llibre ***Why Christianity Must Change or Die*** (Perquè el cristianisme ha sw canviar o morir). L'any 1998 vaig intentar plantejar a les noves generacions la crida de Robinson cap a una reforma radical. Vaig treure del contingut del llibre dotze punts, penjats a internet a l'estil de Luter. Creia necessari presentar-los a debat com a part d'una reforma inevitable. Per provocar màxima reacció, vaig formular aquests punts de manera provocativa i vaig rebre més de deu mil cartes, més les positives que les negatives en una proporció de tres a una. Quan forçam les institucions de l'Església, aquestes se senten tocades i reaccionen negativament, però aquesta vegada dos terços foren crítiques positives i això indicava alguna cosa nova.

7. Prop del noranta per cent de **respostes positives venien dels laics**, alguns dels quals havien deixat l'Església. Moltes respostes relataven que havien demanat aclariment als líders de l'Església, i aquests responien que qualsevol postura no conforme amb la "veritat revelada", tal com ensenya l'Església o l'afirma l'Escriptura, constituïa un comportament pecaminós. Trobaren en les meves paraules una forma per articular els seus propis dubtes de fe i cercar noves respostes. Moltes s'expressaren en aquests termes: *"Si vostè, com a bisbe, parla així, potser encara hi haurà lloc per a algú com jo a l'Església"*.

8. **Les respostes negatives** també eren reveladores; l'hostilitat era palesa: ateu, anticrist, hipòcrita, mentider, diable encarnat, "prostitut" eclesiàstic. Herètic era una de les més amables. Totes clamaven que jo havia de ser expulsat o excomunicat de l'Església. Prop del noranta per cent d'aquestes cartes negatives provenien de clergues. S'hi podia observar el profund abisme que hi ha en la comprensió de l'actual Església cristiana; persones ordenades defensaven amb vehemència el seu terreny, mentre anunciaven malèfica qualsevol proposta de canvi de les formulacions tradicionals. Els laics, per altra banda, es mostraven oberts a noves possibilitats i eren molt receptius als meus intents de parlar de Déu amb l'accent d'un temps nou on ells es podien sentir a gust. Un sacerdot va fer declaracions esgarrifoses, parlant de l'amenaça que li semblava percebre; vaig veure clarament que ell vivia en un món on jo no visc. Un astrònom va reconèixer el context a partir del qual jo treballava; afirmà que les meves paraules l'ajudaren en la recerca personal de la vida espiritual.

9. Em quedo sorprès per la manera com **els representants eclesiàstics** se senten amenaçats quan es troben confrontats amb les paraules que usen per explicar el seu testimoni de fe; simplement, no transmeten res significatiu al món actual. El públic al qual jo escric no es troba representat pel sacerdot amenaçat. Fou fascinant gaudir de la comprensió profunda obtinguda amb la correspondència provocada per *Why Christianity Must Change or Die*.

10. Em vaig adonar que estava trepitjant **més enllà de les tradicionals barreres de seguretat** de la meva pròpia tradició de fe, que fins aleshores jo havia respectat. Vaig començar a pensar sobre com podria continuar mantenint contacte amb els meus dos mons, la disparitat dels quals augmentava cada cop més: el món de l'Església i el món del meu públic. Vaig recordar col·legues com Don Cupitt, a Anglaterra, Lloyd Geering, a Nova Zelanda, i Robert Funk, a Califòrnia, que arribaren a aquest punt abans que jo i es van fer habitants voluntaris d'un món postcristià lliure. Vaig tornar als escrits de Paul Tillich, Karl Barth, Norman Pittinger i Richard Holloway; tots ells no semblaven disposats a quedar constrets per les fronteres tradicionals que marquen tants representants de l'Església.

11. Havia de seguir el camí de **recerca de la veritat**. Un cop més era empès a: "*Cercar la veritat, vingui d'on vingui, costi el que costi*". Una cosa és no aconseguir veure el camí que tinc davant; una altra, completament diferent, és veure'l i, per por, desistir d'investigar. Jo sabia que havia de continuar el pelegrinatge, em portés on em portés. El diàleg amb els lectors i oients m'obria molts camins nous i inexplorats. Per a algú que estima l'Església tan profundament com jo, aquesta conclusió fou espantadora i alhora una meravellosa experiència alliberadora. La meva tasca incloïa una invitació -en realitat, una responsabilitat- per creuar les portes obertes i entrar al que hi hagués a l'altra banda, fos confortable o no.

12. En el llibre *Why Christianity Must Change or Die* (Per què el cristianisme ha de canviar o morir) jo havia analitzat els profunds **problemes culturals i teològics** que el cristianisme afronta en aquest moment de la seva història. L'esbós d'un cristianisme radicalment reformat era present en aquell llibre i el meu èxit consistí en demostrar per què les antigues fórmules ja no funcionaven, més que una nova visió d'un cristianisme reformulat: Com és Déu més enllà d'un teisme decadent? Importa un

Déu així? Qui és Crist? Els conceptes tradicionals d'encarnació, redempció i Trinitat són aplicables? Podrà sobreviure el cristianisme?

13. Vaig rebre una invitació que alteraria el curs de la meva vida. Prop d'un any abans de la meva jubilació com a bisbe episcopalià, vaig rebre una carta de la Universitat de Harvard convidant-me a ser conferenciant l'any 2000. També m'arribà una invitació per fer un curs a la Harvard Divinity School. El contingut d'aquest llibre va tenir origen en aquelles conferències. He buscat deliberadament caminar **més enllà de les fronteres tradicionals** del cristianisme on vaig ser educat i desenvolupar un nou vocabulari per obrir nous camins al sagrat.

14. Ara estic preparat per unir-me a John Robinson i deixar de banda el literalisme del cristianisme tradicional, per dibuixar **un nou futur cristià**. Som conscient del que això significa i estic preparat per encaixar l'hostilitat inevitable d'aquelles persones religioses tradicionals que se senten amenaçades per qualsevol desafiament als seus sistemes religiosos particulars. El cristianisme serà sempre el camí que seguiré, però avui estic convençut que cap sistema humà, ni tan sols el mateix cristianisme, no pot mantenir l'antiga postura exclusivista de propietari del poder.

15. En aquest cristianisme bolcat al futur he cercat **evitar la falsa seguretat** oferta pel cristianisme tradicional. Veig i dono la benvinguda a una humanitat radicalment nova, emergent, que ha de viure en un món sense religió. Trobo una profunda llibertat en aquesta disposició d'abraçar la inseguretat radical de la situació humana i rebuig la promesa religiosa d'obtenir seguretat per afrontar les dificultats de la vida, tot mantenint els éssers humans dependents i infantils. Com totes les il·lusions religioses, aquesta també haurà de ser sacrificada perquè el cristianisme avanci cap al futur. Com va descriure Bonhoefer, és l'hora de la nostra «majoria d'edat».

16. En aquest llibre intentaré articular **una visió del cristianisme radicalment reformulat**, que sigui capaç de sobreviure en aquest nou món desafiant. Aquest llibre serà probablement l'última obra teològica de la meva vida. Ofereixo aquesta obra sense "imprimàtur" eclesiàstic. Tot viatjant per un nou camí, podrem entrar a la realitat del Déu més enllà del teisme i sentir la veu de Crist que ens parla amb el vocabulari d'un món postcristià. Deixaré els meus lectors que decideixin si he aconseguit o no aquest objectiu.

17. **El regal més gran** que puc oferir als meus lectors és cridar-los a pensar de manera diferent, fora dels límits tradicionals. Vull preveure amb entusiasme l'impacte possible a la vida del cristianisme institucional de la propera generació. Em sembla albirar clarament la reforma del cristianisme que he exigit, realitzada per futurs clergues, representant dins del cristianisme les tradicions episcopalianes, presbiterianes, luteranes, metodistes, baptistes, unitàries-universalistes, així com les tradicions del judaisme, budisme i de l'àmplia família de les religions mundials.

18. **Vull agrair** a aquells que van fer possible la producció del manuscrit del llibre: la meva secretària. Sobretot vull agrair a la meva dona, Christine Mary Spong; en la meva carrera post-episcopal, ella ha jugat un paper molt significatiu: gestionar la meva vida. La nostra vida junts és un ric plaer en expansió permanent. Des de la solidaritat d'aquesta meravellosa associació, ampliem el nostre amor a la nostra família nombrosa.

John Shelby SPONG. Cambridge, Massachusetts, EUA.